

Стратегије одрживог руралног развоја ГО Обреновац, за период 2012. - 2022.

ГО Обреновац и њен рурални развој, односно политика одрживог руралног развоја су пред важним изазовима у предстојећем дугорочном раздобљу. Замах тржишне економије и тржишних принципа пословања имали су утицај и на рурални развој, а самим тиме и на пољопривредно-прехранбени сектор, који је најосетљивији и по својој природи врло специфичан. Досадашњи стратешки документи уопштено су врло мало третирали развитак руралних подручја.

Пољопривреда у ГО Обреновац се сад налази на својеврсној раскрсници развоја, где наилази на проблеме недостатка стратешких документа за планирање развојне политике и потребу редефинисања аграрне и политике руралног развоја у складу са аграрном и руралном политиком Републике Србије и евроинтеграција. Ове проблеме ћемо превазићи изградњом одрживог и ефикасног сектора који ће бити конкурентан на домаћем и иностраним тржиштима.

Према овој Стратегији, треба радити на повећању укупне пољопривредне производње уз одрживи развој руралних подручја, са посебним акцентом на очувању животне средине. У складу са тим, треба реформисати и изграђивати институције, како би одговарале развојним потребама и захтевима Србије и ЕУ.

Овај стратешки документ ће бити платформа за даље активности на стварању повољних услова за одрживи пољопривредни и рурални

Њиве у Забрежју, август 2012.

У ранијем раздобљу, у Обреновцу и Србији је аграрна политика била усмерена у развитак друштвеног сектора кроз рад пољопривредних комбината. Насупрот овоме, остала су неразвијена породична пољопривредна газдинства са свим ограничењима. Аграрна политика се касније окреће развоју пољопривредних газдинства, док је паралелно текла тржишна утакмица.

Нацрт Стратегије одрживог руралног развоја је прошао Јавни увид и Јавну расправу, на којој није било примедби и сугестија грађана. Завршна стручна расправа је одржана 24. јула 2012. године у просторијама ЈП ЗЖС Обреновац где такође није било примедби, већ само сугестије техничке природе. Стратегија треба да буде усвојена на Скупштини ГО Обреновац на следећем заседању.

развој и први је предуслов у одговору на бројне изазове.

Основни циљ израде ове Стратегије је побољшање животног стандарда сеоског становништва.

Стратегију је израдио Институт за економику пољопривреде из Београда, на захтев ЈП ЗЖС Обреновац, а руководилац пројекта је био Проф. др Драго Цвијановић, научни саветник.

наставак на 3. страни

У овом броју:

Стратегија одрживог руралног развоја ГО Обреновац, за период 2012. - 2022.

Успешна борба са комарцима

Стратегија одрживог руралног развоја ГО Обреновац, развојни приоритет: заштита животне средине

Положај будућег постројења за прераду отпадних вода

Резултати из мерних станица Агенције за животну средину

Телефони за све информације и проблеме из животне средине

Мерење квалитета ваздуха

Мерне станице "Јефимија" и "Грабовоцац"

Ново игралиште у насељу Сава

Уређивачки колектив:

Главни и одговорни уредник:

Срђан Драгићевић

Сарадници:

Војин Несторовић

Јелена Туцаковић

Зорана Јовановић

Љубина Мартић

Марица Шеховић

Станојка Спасић

Јелена Станојевић

Бојана Божић

Александар Тијанић

Ишлази двомесечно

Тираж:
500 ком

Штампа:
Текст дизајн Виђић

Успешна борба са комарцима

Комарац
Породица комараца (Culicidae)

Јавно предузеће за заштиту и унапређење животне средине на територији градске општине Обреновац је и ове године наставило борбу против комараца.

Акција уништавања ларвених форми комараца почела је 29. 6. 2012. године и до сада су спроведене 3 акције. Циљ је да се популација комараца сведе на биолошки минимум. У томе нам помаже стручна комисија, која редовно прати стање на терену.

Третирани смо станишта ларви у Обреновцу, Забрежју, Белом Пољу, Баричу, Скели, Ушћу, Кртинској и Уровцима. Ларвицидни препарат је донирао Градски секретаријат за заштиту животне средине.

На терену је уочено присуство ларви и одраслих форми комараца који припадају родовима: *Anopheles*, и *Culex*. Највише комараца се јавља по правилу поред Саве и Колубаре.

Што се тиче одраслих форми комараца, од 30. априла 2011. године, редовно је рађен третман са земље. Третирани су станишта у форланду, забранској шуми, око хотела, базена и насеља Тополице, парк код дома старих и пешачко-бицикличка стаза поред канала Купинац. У четвртој акцији третирани су станишта поред Саве од Забрана до Перила и Забрежје.

Пета акција је обухватила станишта на целој територији општине Обреновац, на укупно 1500 хектара. У акцији је учествовало 13 екипа, од тога 11 возила са игебама, једно возило са снажнијим атомизером типа тифон и један уређај за топло замагљивање. Шеста акција је синхронизована са авиотретманом који је спровео Градски секретаријат за животну средину. Коришћена су 2 возила једно је третирало подручје Забрана топлим замагљивањем, а друго возило, са тифоном је третирало Обреновац и ближу околину.

Још три акције су спроведене, две на подручју Забрана и тополица, а једна у кориту Колубаре.

За третман одраслих форми коришћен је препарат AQUA RESLIN SUPER растворен у води, или у дизелу, као носачу.

Термално замагљивање корита Колубаре јул 2012.

Стратегија одрживог руралног развоја ГО Обреновац, стратешки приоритет: заштита животне средине

наставка са 1. стране

Ова Стратегија ставља акценат на одрживо управљање природним ресурсима и заштиту животне средине. Као специфични циљ, дефинише се: Очување и континуирано унапређење квалитета животне средине кроз одрживо управљање природним ресурсима, стални мониторинг параметара животне средине и јачање еколошке свести становништва Обреновца.

Обреновац располаже значајним природним ресурсима које је потребно чувати, заштитити и промовисати у склопу уједначеног економског, социјалног/друштвеног и еколошког развоја локалне заједнице.

Из циља произилазе мере и пројекти, који су усаглашени са Визијом ГО Обреновац.

Одрживо управљање биодиверзитетом на територији ГО Обреновац карактерише разноврсна флора и фауна. Утврђено је присуство еколошки и економски значајних врста организама, међу којима су присутне ендемичне, угрожене и законом заштићене врсте. Међутим, инвентар врста присутних на овом подручју не постоји, изузев врста идентификованих на локалитету излетничке шуме Забран. С обзиром да на територији ГО Обреновац, с једне стране постоји велики број фактора који угрожавају биодиверзитет, а са друге стране, постоји изражен биодиверзитет од великог значаја за даљи друштвено-економски развој ове заједнице, неопходно је изградити стратегију и акциони план који ће посебно третирати питања заштите и успостављања одрживог управљања биодиверзитетом и подручјима значајним за очување биодиверзитета.

Предлог пројеката:

- Инвентаризација компоненти биодиверзитета на нивоу екосистема и врста
- Израда Локалне стратегије очувања и одрживог коришћења биодиверзитета
- Израда регистра и мониторинг угрожених, ретких и рањивих врста.
- Употреба географског информационог система за праћење и одрживо управљање биодиверзитетом.
- Креирање акционих програма заштите идентификованих угрожених, ретких и рањивих дивљих биљних и животињских врста.
- Умрежавање са институцијама у земљи и иностранству, које се баве одрживим управљањем биодиверзитета.
- Мониторинг алохтоних врста флоре и

фауне и процена њиховог негативног утицаја на аутохтоне врсте.

- Едукација пољопривредника о значају очувања старих раса и сорти.
- Оснивање on-farm центара за очување биљних генетичких ресурса.
- Оснивање on-farm центара за очување животињских генетичких ресурса.
- Спровођење пропагандних активности путем медија по питањима очувања биодиверзитета;

Кострика, угрожена врста, Јозића колиба, мај 2012.

Анализа стања земљишних ресурса и квалитета земљишта на територији Обреновца показује да је квалитет земљишта нарушен услед већег броја фактора (ерозија, депоније пепела, депоније комуналног отпада и тд.). У земљишту је уочен повишен садржај арсена што је последица таложења пепела из термоелектрана, повишен садржај олова и полицикличних ароматичних угљоводоника што је последица рада мотора са унутрашњим сагоревањем као и повећане концентрације никла које су претежно геохемијског порекла.

Анализа стања земљишних ресурса на територији Обреновца неопходна је ради детаљног сагледавања ситуације у погледу очуваности земљишта и одређивања даљих конкретних акција за његову заштиту и унапређење. У том смислу, потребно је извршити идентификацију свих постојећих загађивача на територији општине и утврдити начине на који постојећи загађивачи утичу на земљиште.

Предлог пројеката:

- Израда катастра загађивача на територији ГО Обреновац - стварање

регистра загађивача животне средине који би представљао основу за идентификацију и мониторинг извора загађења земљишта.

- Успостављање контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља.
- Промовисање принципа интегралне заштите у пољопривредној производњи.
- Израда студије о могућностима успостављања органске пољоприв-

вредне производње.

- Изградња еколошке инфраструктуре (брана, забрана, међа и сл.) у приобаљу, на теренима склоним ерозији, бујицама и клизиштима као и у атарима са интензивном пољопривредном производњом.

- Подизање ветрозаштитних појасева на ободима депонија пепела.

- Пошумљавање деградираних земљишта, запуштених пољопривредних и необраслих шумских земљишта.

Управљање чврстим отпадом на територији ГО Обреновац је добро. Постоји организовано сакупљање и одлагање комуналног отпада, међутим овим системом нису обухваћена сва насеља. Отпад се одлаже на депонију комуналног отпада "Гребача", на коју се поред комуналног отпада одлажу и друге врсте отпада као што је кланични отпад и тд. Међутим, и поред постојања ове депоније велики проблем представљају дивље депоније које се константно стварају. Примарна сепарација отпада је успостављена постављањем посебних контејнера за пластику и папир, постоји рециклажно двориште лоцирано у граду као и

погон за сепарацију отпада из мешаног комуналног отпада на локацији депоније „Гребача“, који садржи и простор резервисан за компостирање органске компоненте комуналног отпада. Добро осмишљен систем за управљање отпадом, чије је успостављање започето и у чију сврху је израђен Локални план управљања отпадом, неопходан је ради смањења количине комуналног отпада генерисаног на једној територији што представља изузетно важан аспект одрживог развоја локалне заједнице. Предлог пројеката:

- Едукација и јачање еколошке свести код становништа о значају безбедног управљања комуналним отпадом, у циљу заштите животне средине и заштите сопственог здравља.
- Проширење система организованог сакупљања комуналног отпада на насеља која још увек нису обухваћена овим системом.
- Санација постојећих дивљих депонија.
- Проширење примарне сепарације отпада (метал, стакло, електронски отпад, електрични отпад, итд.).
- Набавка додатне опреме за рад комуналне службе (контејнери и сл.).
- Санација градске депоније (након укључивања у рад регионалне депоније „Каленић“).
- Изградња сакупљачких станица у сеоским насељима.

Проблем кланичног конфиската и лешева животиња мора бити решен

амбалажи и представља велики ризик по животну средину и здравље људи. Поред овог проблема велики проблем представљају депоније пепела, које у великој мери загађују ваздух, воду и земљиште и погоршавају здравствено стање становништва. Такође, велики проблем представља опасан отпад пореклом из домаћинства, привредних субјеката и јавних установа чије безбедно уклањање није решено. Предлог пројеката:

- Биолошка рекултивација депонија пепела насталог сагоревањем лигнита

- Успостављање система за управљање медицинским и фармацеутским отпадом;
- Успостављање система за безбедно уклањање животињског отпада.
- Едукација и јачање еколошке свести становништа о значају безбедног управљања опасним отпадом пореклом из домаћинства, у циљу заштите животне средине и здравља.
- Изградња центара за сакупљање опасног отпада из домаћинства.

Одрживо управљање водним ресурсима представља значајан еколошки проблем. Територија ГО Обреновац је богата како површинским тако и подземним водама, међутим њихов квалитет је незадовољавајући. Лош квалитет вода је највећим делом последица директног испуштања отпадних комуналних и индустријских вода без икаквог третмана у речне токове. Такође, воде су угрожене присуством депонија пепела у Обреновцу и Грабовцу. Бунарске воде су углавном загађене нитратима, нитритима и амонијаком, што је последица фекалног загађења услед близине септичких јама, штала и ђубришта.

Предлог пројеката:

- Изградња катастра загађивача површинских и подземних вода.
- Спровођење канализационе мреже до свих домаћинства у ГО Обреновац
- Санирање постојећих септичких јама и складишта стајњака.
- Проширење водоводне мреже на сва домаћинства у ГО Обреновац.
- Смањење количине отпадних вода из енергетске индустрије.
- Контрола квалитета испуштених индустријских вода и праћење њиховог утицаја на површинске воде.
- Отклањање грађевинско-техничких и санитарно-хигијенских недостатака

Батерије су опасан отпад, јер садрже значајне количине тешких метала

Управљање индустријским и опасним отпадом у Обреновцу се сусреће с проблемом тзв. историјског отпада тј. индустријским отпадом који је ускладиштен у склопу хемијске индустрије. Овај отпад, у чврстом или течном агрегатном стању, чува се у дотрајалој

у термоелектранама „Никола Тесла“

- Израда плана могућег искоришћавања пепела са депонија у другим индустријама (производња цемента, бетона и др.).

- Санација локација са индустријским отпадом.

бунара и успостављање зоне санитарне заштите око бунара.

- Изградња погона за пречишћавање отпадних вода из домаћинства и привредних објеката, како би се спречило даље загађивање површинских вода.
- Редовно чишћење и одржавање канала за одвођење сувишних вода.
- Спровођење радова у речном кориту (заштита речних обала од обрушавања, заштита насипа и других објеката од рушења) како би се смањило негативан утицај изливања реке на животну средину.

Изградња обалоутврде на Колубари код моста у Дражевцу, август 2011.

- Успостављање мониторинга квалитета подземних вода.
- Интензивнији рад институција на стварању планова за регулисање водотокова, контрола примене регулативе, привлачење инвестиција.
- Израда студије о могућностима за постављање малих хидроелектрана на реци Колубари и производњу обновљиве енергије.
- Прекогранична сарадња на заштити реке Саве.

Подршка органској производњи је још један део Стратегије. Органска производња спада у групу пољопривредних система који подржавају еколошки, социјални и економски

концепт производње хране. Овај вид производње заснива се на правилној ротацији култура, плодност земљишта се повећава ђубривима животињског порекла, легуминозама, зеленишним ђубрењем, отпадним материјалима из сточарске производње, механичком обради земљишта, микробиолошким ђубривима, а заштита усева од напада штеточина, болести и јаке закоровљености решава се превентивним мерама и употребом биолошких пестицида. Постоји много разлога зашто би требало радити на популаризацији органског начина пољопривредне

производње. Неки од довољно јаким разлога су што се практиковањем органске пољопривреде знатно редукује уношење перзистентних хемијских материја у земљиште и подземне воде које врло брзо круже кроз ланац исхране, смањује ерозија земљишта, штити здравље произвођача и потрошача, повећава запосленост и анагажованост стручњака, подржава економију и омогућава здрава исхрана становништва.

Интересантно је да до сада на територији Општине није регистрован ни један произвођач органске хране. То је свакако веома забрињавајући податак, поготово ако се има у виду близина високошколских образовних установа и близина вишемилионског тржишта које се способно за аспирацију производа органског порекла.

Да би се систем органске производње успешно имплементирао и развијао на територији Обреновца, неопходно је започети едукацију како локалних актера тако и произвођача. Имајући у виду заступљеност пољопривредних површина и расположивост ресурса, али и угроженост земљишта, вода и биодиверзитета различитим људским активностима, може се рећи да у Општини постоје реални капацитети али и потребе за увођењем и

ширењем система органске производње хране на пољопривредним површинама.

Предлог пројеката:

- Израда елабората о погодности локалитета за производњу органске хране на територији Општине.
- Промовисање органске производње кроз ушешће медија у информисању јавности.
- Едукација локалних актера о значају и принципима органске производње.
- Формирање тима стручњака који би произвођачима били стална подршка на терену и при административним пословима.
- Едукација пољопривредних произвођача кроз организовање предавања, постављање егзактних огледа на пољу, израду брошура, летака и постера. Предавања су основа едукативног рада и имају за циљ да сва истраживања и новине у науци пренесу до крајњег корисника. Предавањима је потребно обухватити цео производни циклус од њиве до трпезе, укључујући и почетне фазе одабира парцела, просес конверзије, обраду земљишта, заснивање плодореда, прихрањивање и заштиту усева, жетву, транспорт, складиштење, прераду до финалног производа, паковање и чување. Осим тога, предавања би могла бити усмерена и на упознавање произвођача са домаћом законском регулативом, али и правилима која важе на европском и руском тржишту јер се највећи део свих пољопривредних, самим тим и органских производа пласира управо на ова тржишта.
- Постављање демонстрационих поља на којима би произвођачи уз помоћ стручњака из ове области савладали основне производне праксе органске производње.
- Саветодавна и финансијска подршка заинтересованим произвођачима при имплементацији органске производње на својим њивама.
- Помоћ у процесу сертификације органске производње и анализи производних потенцијала, као и брендирању производа.
- Развијање производне технологије која прилагођена конкретним агро-еколошким условима.
- Подстицање заинтересованих произвођача на удруживање јер би се на тај начин лакше остваривали веома тешки кораци у органској производњи, где се преважњавало мисли на добијање сертификата и продају органских производа. Обједињавањем асортимана и количине производа лакше се опстаје на овом веома захтевном тржишту.

Афирмација програма обновљивих извора енергије кроз рационално коришћење природних ресурса, јачање енергетске конкурентности и примену нових технологија у производњи енергије, један је од значајних праваца на путу одрживог развоја сваке заједнице.

Последњих година поклања се велика пажња обновљивим изворима енергије, као адекватној замени за фосилна горива. Као најзначајнији облици обновљиве енергије у Србији издвајају се:

Једноставни генератор биогаса

- енергија пољопривредне и шумске биомасе;
- соларна енергија;
- енергија ветра;
- енергија воде и геотермална енергија

Предлог пројеката:

- Анализа потенцијала и могућности коришћења обновљивих извора енергије, посебно кроз успостављање сарадње са научним институцијама у земљи и иностранству, које се баве истраживањима везаним за обновљиве изворе енергије.

- Привлачење инвестиција за изградњу постројења на принципу концентрисања или сакупљања Сунчеве енергије.

- Изградња постројења за коришћење енергије биомасе.

- Укључивање у регионалне и националне пројекте који се односе на коришћење обновљивих извора енергије.

- Едукација локалног становништва о значају коришћења потенцијала којима располажу у области обновљиве енергије. У том смислу, неопходно је организовање предавања која би водили стручњаци из ове области, са циљем да се укаже на: неодрживост коришћења искључиво конвенционалних облика енергије, предност коришћења ОИЕ у смислу заштите животне средине, могућност стварања малих погона за производњу обновљиве енергије на самом домаћинству и њеног коришћења за загревање кућа, пластеника и стаја.

- Привлачење домаћих и страних пројеката и средстава у циљу изградње инфраструктуре у области обновљиве енергије која би омогућила ефикаснију производњу, транспорт и потрошњу обновљиве енергије.

Едукација локалних актера и становништва у области заштите животне средине је неопходна да би се природним ресурсима управљало на одржив начин и задовољили захтеви садашњих генерација без угрожавања потреба будућих нараштаја. Неопходно је повећати ниво еколошке културе целокупног локалног становништва. На тај начин становништво ће дати свој лични допринос у реализацији свих пројеката и мера у области екологије, а резултат ће бити стварање заједнице високе еколошке свести, која ће чувати и унапредити животну средину и тако обезбедити основне претпоставке одрживог развоја. Формални и неформални видови образовања представљају начин за остваривање позитивних резултата и могу обухватити различите групе становништва.

Узорковање земљишта језгровањем, Мислођин јун 2011.

Предлог пројеката:

- Подизање нивоа еколошке свести локалног становништва, кроз информисање и комуникацију и развијање механизма њиховог учешћа у одлучивању по питањима животне средине у складу са Архуском конвенцијом 62.

- Едукација пољопривредника у правцу примене метода одрживе пољопривредне производње (плодо-смена усева, здруживање, гајење покровних, накнадних, предходних и међуусева), промовисања примене еколошких препарата у сузбијању штеточина, промовисање примене биолошких ђубрива, контрола примене хемијских препарата у пољопривреди, едукација о правилној употреби хемијских средстава и

поступању са стајњаком; указивање на значај интегрисаности биљне и сточарске производње; спречавање паљења жетвених остатака и сл.

- Обука запослених у локалној самоуправи у погледу управљања пројектима у области заштите животне средине.

- Коришћење локалних медија ради промовисања програма заштите животне средине.

- Увођење екологије и заштите животне средине у образовни систем на локалном нивоу у складу са Националном стратегијом образовања у области заштите животне средине: формирање еколошких секција, еко радионица, додатна едукација наставног кадра и сл.

- Едукација актера који могу утицати на загађење (односно побољшање квалитета животне средине).

- Повећано учешће маргинализованих група становништва у активностима везаним за заштиту животне средине.

- Оспособљавање незапослених за радна места за која су потребна посебна знања и вештине из области екологије и заштите животне средине.

Мониторинг стања земљишних и водних ресурса је један од предуслова за одрживо коришћење природних ресурса и одрживи развој неке заједнице. Мониторинг се дефинише као стална систематска активност у којој се мере, сакупљају и пружају информације о стању и квалитету основних параметара животне средине. Основни циљ мониторинга је заштита животне средине, односно ефикасно смањење загађења и предвиђање стања животне средине у будућности.

Мониторинг се може постићи кроз успостављање одговарајућих служби, чији би стручни кадар могао да обавља надзор/контролу квалитета главних параметара земљишних и водних ресурса. Успостављањем

Узорковање бунарских вода, Грабовач мај 2010.

мониторинг система стиче се увид у квалитет земљишта и воде, те би у складу са тим могле да се планирају све активности везане за њихово даље коришћење.

Предлог пројеката:

- Доношење одлуке о мониторингу стања земљишних и водних ресурса (континуирана оцена и контрола квалитета вода и земљишта).
- Формирање службе са одговарајућим стручним кадром за мониторинг.
- Креирање електронске базе података и извештаја о стању расположивих ресурса, уз обавезно редовно ажурирање података, који би били доступни свим заинтересованим грађанима путем штампања у Информатору и/или постављањем на вебсајт градске општине.
- Употреба географског информационог система за праћење квалитета водних и земљишних ресурса.

Умрежавање свих актера везаних за питања заштите и унапређења животне средине

Предлог пројеката:

- Повезивање органа локалне самоуправе са невладиним сектором и иницијативама приватног сектора.
- Успостављање сарадње са суседним општинама ради заједничког учествовања у пројектима финансираним из ЕУ фондова.
- Успостављање сарадње са научним институцијама у земљи и иностранству.
- Успостављање сарадње са надлежним институцијама на покрајинском и републичком нивоу.
- Учешће локалних актера у процесу доношења одлука и избору приоритета за спровођење на њиховом специфичном подручју (bottom-up). Овакав приступ охрабрује партиципативне методе доношења одлука на локалном нивоу у свим аспектима развојног планирања. Има за циљ да

промовише активно учешће локалних актера, укључујући заједницу као целину.

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

Сама израда и доношење значајног развојног документа представља веома крупан задатак. Међутим, то је ипак лакши део посла. Питање реализације таквог документа, односно координације свих бројних активности и контроле реализације је знатно сложеније, па самим тим и одговорније. Наиме, ради се о бројним директним и индиректним учесницима у тој реализацији, али и бројним објективним, а често и субјективним околностима (пропустима и слабостима) до којих се долази у том процесу. Што је период дужи на који се дотични документ односи и у њему спроводи, то је и његова реализација неизвеснија и сложенија. Имајући то у виду неопходно је указати на улогу појединих структура и субјеката, као и на могући начин избегавања грешака, односно постизања што бољих резултата у спровођењу Стратегије.

Зграда општинске управе Обреновац, август 2012.

Институционални оквир

Основна територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа јесте Општина. Једно од законских овлашћења и обавеза Општине је да доноси програме развоја. Како је Стратегија одрживог руралног развоја ГО Обреновац основни развојни документ дугорочнијег карактера, њега треба да усвоји Скупштина општине Обреновац. О реализацији усвојене Стратегије треба да се брину све службе у Општини, јер се ради о документу који усмерава укупан социоекономски развој у наредном вишегодишњем периоду. У реализацији појединих делова Стратегије, како у организационом, тако и изведеном и контролном делу, велику улогу треба да имају и месне заједнице. У реализацији Стратегије директно ће учествовати бројни актери, поред општинских служби и месних заједница. То су пре свега носиоци у доношењу и реализацији инвестиционих одлука, од којих у највећој мери зависи степен и темпо остваривања Стратегије. Извесно индиректно учешће имаће државни органи, путем финансијске, стручне и друге помоћи у остваривању појединих сегмената Стратегије.

Да би се Стратегија, као целовит и сложен програм, успешно остваривала, а постојеће и потенцијалне снаге рационално користиле, потребно је да се обезбеди одговарајући ниво координације. ГО Обреновац ће имати кључну оперативну улогу у имплементацији Стратегије и пројеката локалног социоекономског развоја и надзору над њима, док ће Савет за реализацију Стратегије, као саветодавно тело и орган на коме се доносе одлуке, имати укупну одговорност на нивоу програма одрживог руралног развоја.

Положај будућег постројења за прераду отпадних вода

Тренутно се завршава предлог Плана детаљне регулације, за постројење за прераду отпадних вода. Последње, што смо урадили, за потребе Плана, је геолоко-геотехнички елаборат, који је урадио Геолошки завод Србије, па ускоро очекујемо да ћемо План имати на јавном увиду.

случају морају подићи на површину због третмана, онда је јасно да тај издатак имамо у сваком случају. Још није одлучено како ће се отпадне воде транспортовати на другу обалу. Једна варијанта је изградња моста, а друга је, иста као са магистралним водоводом, испод Колубаре.

најбитнији опредељујући фактор је био тај што је положај постројења на левој обали тебало да буде у непосредној близини предвиђеној за одмор и рекреацију. Најновији трендови у области пречишћавања отпадних вода, у финалној фази укључују такозвана мокра поља.

Положај будућег постројења за прераду отпадних вода

Будуће централно постројење за прераду отпадних вода лоцирано је на десној обали Колубаре. У идејном решењу постројења су била 3 предлога локације. Два су била на десној, а један на левој, обреновачкој страни. Одабрана је једна од локација на десној обали, што подразумева да ће се вода из главног колектора препумпавати на супротну обалу. Био је говора да ће то изискивати велике додатне трошкове, али ако знамо да се отпадне воде у сваком

Цена инфраструктуре за транспорт воде на другу обалу до постројења није ишла у прилог за одабир ове варијанте, али, опредељујући фактори су били: Нижа цена земљишта, могућност проширења постројења уколико дође до повећања броја домаћинства прикључених на канализацију, или поштравања норми за квалитет вода које се испуштају у крајњи реципијент. Не треба занемарити ни могућност прикључења Барича на постројење. Свакако

У непосредној близини планираног испуста је старо корито Колубаре, које може бити својеврсни биореактор, за елиминацију трагова полутаната за чије уклањање не постоје друге јефтине методе. Повећан прилив нутријената, утицао би на бујање флоре и фауне, пре свега модно зелених и зелених алги, па би била неопходна интервенција, којом би се уклањао вишак биомасе. Мокра поља садрже површине под трском која се показала најбоља за аерацију отпадних вода.

Резултати из мерних станица Агенције за животну средину

мерна станица Обреновац центар

Током јуна и јула 2012. године, мерна станица центар није забележила ни једно прекорачење максимално дозвољене концентрације (МДК) нити прекорачења толерантне вредности ни по једном параметру који се мере на овој мерној станици.

Мерна станица на депонији пепела мери садржаје угљен-монооксида, сумпордиоксида и азотдиоксида. Током јуна и јула 2012. године, ни

на мерној станици депонија, није било прекорачења толерантне вредности ни једног параметра, а измерене вредности су биле испод МДК. Табела је приказана на следећој страни.

Поред података о загађености ваздуха, ове мерне станице мере метеоролошке податке, које можете погледати на сајту агенције за заштиту животне средине: <http://www.sepa.gov.rs>

Мерна станица Обреновац центар, август 2012.

Телефони за све информације и проблеме из животне средине

ГРАДСКА УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА

- Секретаријат за заштиту животне средине 3226106
- Сектор за инспекцијски надзор 3309125
- Служба за информисање 7157456

ГРАДСКА ОПШТИНА ОБРЕНОВАЦ

- Централа 8726400
- Комунална инспекција 8726463

ГРАДСКИ ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

ЕКОТОКСИКОЛОШКИ ЦЕНТАР 3233976

ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ 3050828

МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА 2861080

ЈКП ОБРЕНОВАЦ 8721815

ЈКП ТОПЛОВОД ОБРЕНОВАЦ 8722248

ЈКП ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА ОБРЕНОВАЦ 8721859

ЗАВОД ЗА БИОЦИДЕ И МЕДИЦИНСКУ ЕКОЛОГИЈУ 3554499

ЈП ЗЖС ОБРЕНОВАЦ 8726038

датум	NO ₂ µg/m ³	CO µg/m ³	SO ₂ µg/m ³	PM10 µg/m ³
01.06.2012	33,23	0,46	12,77	24,50
02.06.2012	20,63	0,35	11,17	22,80
03.06.2012	16,43	0,35	6,12	17,20
04.06.2012	22,54	0,23	10,91	15,70
05.06.2012	14,90	0,23	7,71	16,90
06.06.2012	25,40	0,23	26,07	12,90
07.06.2012	29,61	0,23	47,35	18,50
08.06.2012	24,83	0,23	21,28	16,00
09.06.2012	15,47	0,23	7,18	18,20
10.06.2012	17,19	0,23	11,97	22,90
11.06.2012	20,25	0,35	21,28	22,10
12.06.2012	20,06	0,23	8,78	17,00
13.06.2012	20,44	0,23	9,04	10,90
14.06.2012	24,64	0,23	50,27	12,90
15.06.2012	19,67	0,12	53,47	15,90
16.06.2012	12,99	0,12	12,77	15,10
17.06.2012	5,54	0,00	7,18	17,60
18.06.2012	8,02	0,00	7,71	16,20
19.06.2012	11,08	0,08	7,18	14,80
20.06.2012	8,02	0,08	6,92	13,20
21.06.2012	14,71	0,08	8,51	16,80
22.06.2012	25,98	0,08	19,42	28,70
23.06.2012	14,90	0,08	11,70	22,30
24.06.2012	11,27	0,08	6,38	20,50
25.06.2012	21,58	0,08	16,49	28,70
26.06.2012	22,92	0,08	15,69	13,70
27.06.2012	29,61	0,08	30,32	20,40
28.06.2012	29,61	0,08	32,45	18,50
29.06.2012	17,95	0,08	12,77	18,60
30.06.2012	14,71	0,08	10,64	24,00
01.07.2012	9,93	0,08	9,84	29,00
02.07.2012	4,39	0,08	8,78	23,40
03.07.2012	3,43	0,08	6,92	15,10
04.07.2012	24,26	0,08	31,39	23,10
05.07.2012	30,37	0,08	28,73	34,90
06.07.2012	20,82	0,08	13,83	27,00
07.07.2012	33,23	0,08	58,25	26,00
08.07.2012	32,66	0,08	102,94	31,50
09.07.2012	24,83	0,08	47,08	24,40
10.07.2012	27,70	0,08	32,98	23,00
11.07.2012	28,08	0,08	72,35	27,20
12.07.2012	28,27	0,08	30,32	18,80
13.07.2012	15,09	0,08	14,63	15,50
14.07.2012	16,62	0,08	14,10	18,50
15.07.2012	17,76	0,08	39,37	17,80
16.07.2012	20,63	0,08	17,02	12,40
17.07.2012	24,45	0,08	18,09	17,10
18.07.2012	25,21	0,08	13,57	18,00
19.07.2012	17,00	0,08	23,94	15,00
20.07.2012	21,58	0,08	15,69	21,30
21.07.2012	26,93	0,08	27,66	25,50
22.07.2012	13,94	0,08	9,31	13,40
23.07.2012	21,20	0,08	24,21	16,60
24.07.2012	14,52	0,08	9,04	20,80
25.07.2012	21,39	0,46	7,71	21,20
26.07.2012	27,12	0,58	18,89	22,30
27.07.2012	29,99	0,58	16,23	18,50
28.07.2012	32,09	0,46	94,96	21,30
29.07.2012	20,25	0,46	14,36	24,90
30.07.2012	32,09	0,58	22,61	18,20
31.07.2012	34,00	0,58	16,23	17,00

мерна станица депонија пепела

датум	NO ₂ µg/m ³	SO ₂ µg/m ³	CO mg/m ³
01.06.2012	6,65	0,12	
02.06.2012	5,59	0,12	
03.06.2012	6,38	0,23	
04.06.2012	9,04	0,12	
05.06.2012	12,03	6,65	0,12
06.06.2012	13,94	22,88	0,12
07.06.2012	14,71	16,76	0,12
08.06.2012	13,18	12,50	0,12
09.06.2012	15,28	14,10	0,23
10.06.2012	13,37	12,24	0,23
11.06.2012	12,61	11,17	0,12
12.06.2012	11,08	8,51	0,12
13.06.2012	11,27	10,64	0,12
14.06.2012	13,94	37,24	0,12
15.06.2012	14,52	25,54	0,12
16.06.2012	13,75	13,57	0,12
17.06.2012	13,18	8,78	0,12
18.06.2012	12,42	8,51	0,12
19.06.2012	12,61	8,51	0,12
20.06.2012	12,61	9,04	0,12
21.06.2012	12,99	9,84	0,12
22.06.2012	13,18	15,96	0,23
23.06.2012	11,65	9,31	0,12
24.06.2012	12,42	11,44	0,12
25.06.2012	12,42	14,63	0,12
26.06.2012	11,46	8,51	0,12
27.06.2012	12,61	8,78	0,12
28.06.2012	13,75	15,43	0,12
29.06.2012	13,56	11,17	0,12
30.06.2012	12,99	12,50	0,12
01.07.2012	12,80	13,57	0,12
02.07.2012	12,03	18,35	0,12
03.07.2012	10,89	19,95	0,12
04.07.2012	17,57	39,37	0,12
05.07.2012	16,81	45,49	0,23
06.07.2012	13,94	24,47	0,12
07.07.2012	12,61	18,89	0,12
08.07.2012	13,75	22,34	0,23
09.07.2012	14,90	23,14	0,12
10.07.2012	13,75	28,73	0,12
11.07.2012	16,04	39,90	0,12
12.07.2012	11,08	14,36	0,12
13.07.2012	14,33	20,48	0,12
14.07.2012	12,42	17,02	0,12
15.07.2012	14,13	40,43	0,12
16.07.2012	9,55	11,97	0,00
17.07.2012	12,03	19,15	0,00
18.07.2012	12,99	27,13	0,00
19.07.2012	11,27	17,02	0,00
20.07.2012	20,44	72,09	0,12
21.07.2012	12,80	14,10	0,12
22.07.2012	9,74	11,70	0,12
23.07.2012	12,22	25,00	0,12
24.07.2012	13,75	15,96	0,12
25.07.2012	17,76	20,22	0,23
26.07.2012	14,52	13,83	0,12
27.07.2012	14,90	12,50	0,12
28.07.2012	20,25	54,53	0,12
29.07.2012	13,94	22,61	0,12
30.07.2012	13,56	14,90	0,12
31.07.2012	14,33	25,80	0,12

мерна станица Грабовац

датум	SO ₂ g/m ³
1.6.2012	31,02
2.6.2012	29,52
3.6.2012	28,91
4.6.2012	28,97
5.6.2012	28,68
6.6.2012	35,31
7.6.2012	31,27
8.6.2012	29,41
9.6.2012	28,28
10.6.2012	28,52
11.6.2012	28,59
12.6.2012	28,17
13.6.2012	28,65
14.6.2012	28,74
23.6.2012	29,65
24.6.2012	30,52

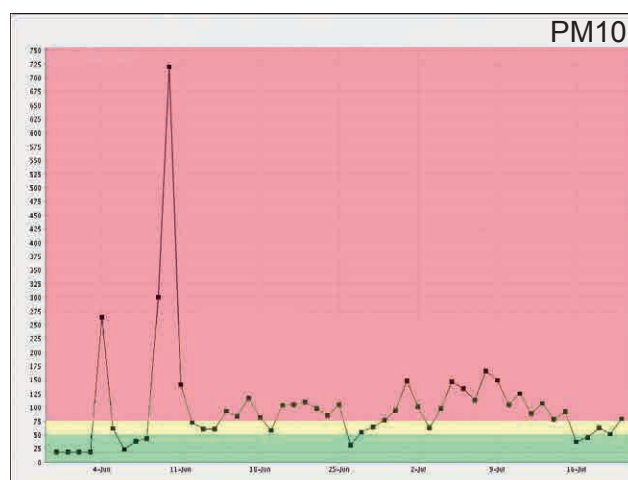
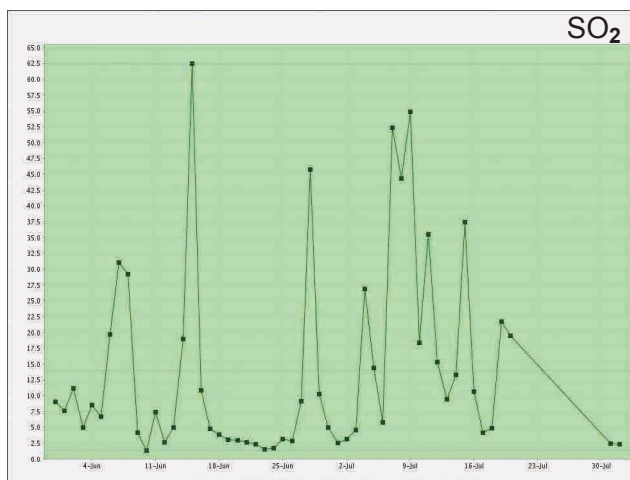
Мерење квалитета ваздуха

мерна станица Јефимија

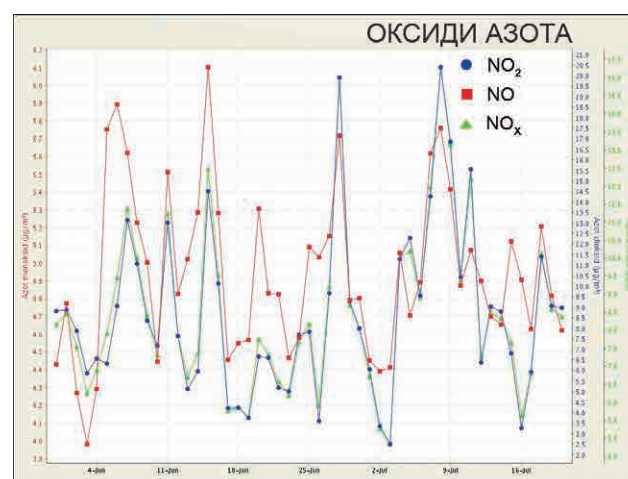
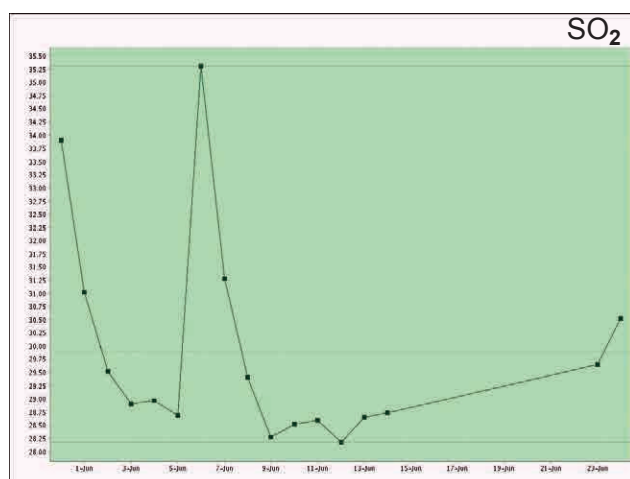
датум	NO µg/m ³	NO ₂ µg/m ³	NO _x ppb	SO ₂ µg/m ³	PM10 µg/m ³
1.6.2012	4,77	8,88	8,47	7,57	18,18
2.6.2012	4,27	7,87	7,53	11,10	18,18
3.6.2012	3,98	5,85	6,24	4,91	18,18
4.6.2012	4,29	6,57	6,87	8,50	264,58
5.6.2012	5,75	6,31	7,91	6,66	61,64
6.6.2012	5,89	9,05	9,45	19,61	22,93
7.6.2012	5,62	13,15	11,38	31,02	38,04
8.6.2012	5,23	11,07	9,98	29,23	43,62
9.6.2012	5,01	8,36	8,38	4,17	300,64
10.6.2012	4,45	7,16	7,31	1,32	720,54
11.6.2012	5,51	13,02	11,23	7,41	141,68
12.6.2012	4,83	7,64	7,86	2,67	72,16
13.6.2012	5,02	5,12	6,70	4,91	60,71
14.6.2012	5,29	5,96	7,35	8,97	60,06
15.6.2012	6,10	14,52	12,48	62,49	92,89
16.6.2012	5,28	10,14	9,53	10,83	83,91
17.6.2012	4,45	4,22	5,78	4,71	117,02
18.6.2012	4,55	4,26	5,87	3,89	81,25
19.6.2012	4,57	3,74	5,62	3,00	58,28
20.6.2012	5,31	6,67	7,74	2,97	103,62
21.6.2012	4,83	6,60	7,32	2,59	105,01
22.6.2012	4,82	5,20	6,58	2,36	110,17
23.6.2012	4,47	5,02	6,20	1,55	98,11
24.6.2012	4,58	7,70	7,69	1,74	85,06
25.6.2012	5,09	7,83	8,18	3,17	104,84
26.6.2012	5,03	3,61	5,92	2,87	31,39
27.6.2012	5,15	9,66	9,18	9,13	54,81
28.6.2012	5,72	19,92	15,00	45,75	64,30
29.6.2012	4,79	9,26	8,68	10,20	77,12
30.6.2012	4,80	8,00	8,03	4,93	94,52
1.7.2012	4,45	6,04	6,73	2,51	148,11
2.7.2012	4,39	3,35	5,27	3,16	101,07
3.7.2012	4,41	2,49	4,84	4,56	62,62
4.7.2012	5,06	11,29	9,9	26,87	98,39
5.7.2012	4,70	12,29	10,20	14,43	147,17
6.7.2012	4,89	9,54	8,91	5,75	133,99
7.7.2012	5,62	14,27	11,97	52,35	112,96
8.7.2012	5,76	20,40	15,29	44,26	166,32
9.7.2012	5,42	16,86	13,16	54,89	149,27
10.7.2012	4,87	10,43	9,36	18,29	105,27
11.7.2012	5,07	15,56	12,20	35,47	126,68
12.7.2012	4,90	6,38	7,26	15,32	89,17
13.7.2012	4,70	9,04	8,49	9,38	107,77
14.7.2012	4,65	8,80	8,32	13,32	78,41
15.7.2012	5,12	6,82	7,66	37,43	91,74
16.7.2012	4,91	3,26	5,63	10,66	37,82
17.7.2012	4,63	5,92	6,81	4,17	45,10
18.7.2012	5,21	11,42	10,13	4,87	62,91
19.7.2012	4,82	9,06	8,59	21,71	51,38
20.7.2012	4,62	8,97	8,37	19,48	78,93
31.7.2012				2,42	

Мерне станице Јефимија и Грабовац

Преглед дневних вредности концентрације SO_2 и PM_{10} [mg/m^3] у Обреновцу

Преглед дневних вредности концентрације SO_2 [mg/m^3] у Грабовцу и оксида азота [mg/m^3] у Обреновцу

У јуну и јулу 2012. године на мерној станици Јефимија, забележен је велики број прекорачења толерантне вредности садржаја суспендованих честица, која за PM_{10} износи $75\mu\text{g}/\text{m}^3$. У Обреновцу је регистровано чак 31 прекорачење. Ако томе додамо и 10 прекорачења МДК, која за PM_{10} износи $50\mu\text{g}/\text{m}^3$, видимо да је у Обреновцу, током ова 2 месеца, од 50 мерења, 41 пут квалитет ваздуха био лош, а само 9 дана са чистим ваздухом.

Што се тиче сумпордиоксида, као ни предходних месеци, на мерној станици Јефимија, није дошло до прекорачења МДК и толерантне вредности, које за сумпордиоксид имају исту вредност од $125\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Мерна станица Грабовац већ неколико месеци, због техничких проблема на комуникационој опреми не шаље податке о мерењима

садржаја суспендованих честица PM_{10} , а од краја јуна, не добијамо ни податке за сумпордиоксид.

Према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха, азотмоноксид (NO) и, азотови оксиди уопште (NO_x), немају прописане толерантне вредности и МДК. За садржај азотдиоксида (NO_2) гранична вредност за период усредњавања 1 дан, износи $85\mu\text{g}/\text{m}^3$, а толерантна вредност од $125\mu\text{g}/\text{m}^3$. За период усредњавања 1 сат МДК износи $150\mu\text{g}/\text{m}^3$, а толерантна вредност од $225\mu\text{g}/\text{m}^3$. Ова вредност од $150\mu\text{g}/\text{m}^3$ се не сме прекорачити више од 18 пута у току календарске године.

Садржај азотдиоксида, од када трају мерења, ни једном није прешао граничну вредност, за разлику од суспендованих честица, које су већ прешле квоту за календарску годину.

Мерна станица Јефимија, август 2012.

Ново игралиште у насељу Сава

